

Cửa ô Hà Nội

--- không rõ tác giả ---

Theo nhà sử học Biệt Lam Trần Huy Bá trích bản đồ Hà Nội năm Minh Mạng 12 (1831) thì Hà Nội có 16 cửa ô, đặt tên theo làng theo tổng. Mỗi cửa ô thời ấy có lẽ là một chiếc cổng ngày mở đêm đóng bởi mỗi phường như một làng, khép kín, có cây có rào, có tuần đinh canh phòng để ngăn ngừa đạo chích và dè chừng hoả hoạn.

Người Hà Nội từ giữa thế kỷ XX trở đi đã không còn nhiều người biết đến những cửa ô đã mai một vào thời gian, chìm đi trong quá khứ. Những Tây Luông (sau Nhà hát Lớn), Thụy Chương (đầu Quán Thánh-Thụy Khuê), ông Yên (Hàng Cau-Hàng Bè), Mỹ Lộc (đầu Hàng Bạc), Trùng Thanh (Hàng Mắm), Phúc Lâm (Hàng ậu), Thạch Khối (Hàng Than), Yên Tĩnh (dốc Hàng Than), Nhân Hoà (Hàn Thuyên)... chỉ còn được biết mang máng như những hoài niệm đẹp. Những cái tên còn được nhiều người biết đến ngày nay là những cửa ô Yên Phụ, ông Lâm, Chợ Dừa, Cầu Dền, ông Mác, Cầu Giấy... và cửa ô còn lại cái cổng duy nhất: Ô Quan Chưởng.

Ô ông Lâm: Chỗ ngã tư ại Cồ Việt - Kim Liên

Ô Chợ Dừa: Về phía tây, nơi có cái chợ nhỏ bé từng một thời họp dưới bóng dừa lao xao bát ngát, dẫn tới Trại Tóc, Trại Nhãn... xuôi sang phía bên kia là con đê La Thành.

Ô Cầu Dền: Phố Huế nối với Bạch Mai

Ô ông Mác: ở tận cùng phố Lò úc, chỗ gặp phố Lương Yên, ngày xưa là một cửa ô. Cửa ô đó mở ở đúng góc đông nam của toà thành đất vòng giữa bao quanh khu đông dân cư của kinh thành Thăng Long xưa và có nhiều tên gọi khác nhau, tên ông Mác là tên gọi nôm na của cửa ô này.

Ô Quan Chưởng: Ngay cạnh chợ ông Xuân, một cửa ô duy nhất còn lại cái cổng ba cửa như cổng thành, có vọng lâu, bằng gạch vồ nâu đỏ, có cả tấm bia đá của Tổng đốc Hoàng Diệu cho dựng năm 1882 cấm ngặt binh lính quan nha không được sách nhiễu người dân qua lại đây vào thành. Cổng ô được xây dựng năm 1749, hơn hai trăm năm rồi, là chứng nhân của lịch sử và tấm bia đá kia trăm

năm chưa mòn.

Ô Yên Hoa: nay là Yên Phụ. Ô Yên phụ là nơi mà đào Nhật Tân, quất Nghi Tâm, hoa Tứ Tổng ... phải vượt qua mà vào Hà Nội.

Nói đến Hà Nội, hẳn ai cũng phải nhắc đến 36 phố phường Hà Nội. Hà Nội ngày nay tuy đã đổi thay theo năm tháng nhưng những gì về phố cổ Hà Nội thì sử sách đã ghi. Ồi với 36 phố phường Hà Nội, mỗi con đường, góc phố đều mang những ý nghĩa thật sâu xa. Không phải ngẫu nhiên mà tên phố được đặt là Hàng iếu, Hàng Nón, Hàng Muối, Hàng ào..... Mỗi tên gọi đều mang một ý nghĩa riêng, rất đời thường và dễ nhớ. Nếu theo đúng như các nhà Hà Nội học đã viết thì tên gọi của mỗi con phố đều nói lên một nỗi niềm riêng. Người ta đặt tên theo nghề làm ăn của bà con hàng phố đó cho dễ nhớ. Chỉ là thế thôi nhưng người ta cảm giác như ôm trọn cả Hà Nội khi đọc những dòng cảm xúc viết về phố phường Hà Nội, như cảm nhận được tiếng nói của phố Hà Nội, người Hà Nội. Ể đến lúc đọc "ường vào Hà Nội" của nhà văn Băng Sơn, rồi "Hà Nội thanh lịch" của nhà văn hoá Hoàng ạo Thuý, ta như đang được trò chuyện với những người đã sống ở cái thuở ấy. Và dường như ta được sống lại với những kỷ niệm tuy đã trở nên cổ kính nhưng lại làm chúng ta cảm thấy như được gần lại với quá khứ và hiểu hơn về cội nguồn của chính mình.